

ΣΕΒ

*Έρευνα και Ανάλυση
Παρατηρητήριο Ανταγωνιστικότητας*

*Τεύχος 22
Ιούλιος - Αύγουστος 2004*

Δελτίο Ανταγωνιστικότητας

*Ο ρόλος του μεγέθους και του κλάδου δραστηριότητας των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην δυναμική τους πορεία –
Η εικόνα στην περίοδο 1998–2002*

Εισαγωγή – κύριο συμπέρασμα

Στην παρούσα έρευνα αποδεικνύεται ότι στην περίοδο 1998 – 2002:

⇒ Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις οι οποίες πέτυχαν μεγαλύτερη αύξηση των πωλήσεών τους βρίσκονται σε όλους τους κλάδους δραστηριότητας αλλά υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να ανήκουν σε γρήγορα αναπτυσσόμενους κλάδους.

⇒ Το μέγεθος των επιχειρήσεων φαίνεται να παίζει σημαντικότερο ρόλο στη δυναμική τους πορεία απ' ό τι ο κλάδος στον οποίο ανήκουν. Ειδικότερα, μια μικρού ή μεσαίου μεγέθους επιχείρηση είναι περισσότερο πιθανό να παρουσιάζει μια ακραία πορεία, δηλαδή, είτε να αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς, είτε να συρρικνώνεται, με κριτήριο την αύξηση των πωλήσεων. Αντίθετα οι μεγάλες επιχειρήσεις κατά κανόνα παρουσιάζουν μια σταθερή ενδιάμεση πορεία. Η παραπάνω πραγματικότητα οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι οι μικρές απόλυτες τιμές των μεγεθών μιας μικρής επιχείρησης, ακόμα και με μια σχετικά μικρή διακύμανση μπορούν να εμφανίσουν μεγάλες ποσοστιαίες μεταβολές. Ένας άλλος λόγος που εξηγεί επίσης την ακραία αυτή πορεία, είναι ότι οι μικρές επιχειρήσεις είτε προσαρμόζονται γρηγορότερα στις βραχυχρόνιες και απότομες αλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον, οπότε και εμφανίζονται περισσότερο δυναμικές, είτε ακριβώς λόγω του μεγέθους τους δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν άλλες ευκαιρίες, οπότε και βραδυπορούν.

I. Διάκριση των επιχειρήσεων

Σε ένα σύνολο 2981 βιομηχανικών ΑΕ και ΕΠΕ για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία σε όλα τα έτη της περιόδου 1998 – 2002, γίνεται διάκριση σε τρεις κατηγορίες:

1. Το 20% των ταχύτερα αναπτυσσόμενων εταιρειών με κριτήριο τις πωλήσεις. Σε αυτή την κατηγορία κατατάσσονται 596 εταιρείες που επέτυχαν αύξηση των πωλήσεών τους από 80,85% έως 19.836,79% μεταξύ 1998 και 2002.

2. Το 20% των βραδύτερα αναπτυσσόμενων ή συρρικνούμενων εταιρειών. Σε αυτή την κατηγορία κατατάσσονται 596 εταιρείες που είχαν μεταβολή των πωλήσεών τους από -99,96% έως -12,25% μεταξύ 1998 και 2002.

3. Το 60% των ενδιάμεσα αναπτυσσόμενων εταιρειών. Σε αυτή την κατηγορία κατατάσσονται 1.789 εταιρείες που είχαν μεταβολή στις πωλήσεις τους από -12,23% έως 80,68% μεταξύ 1998 και 2002

Αναζητούνται λοιπόν τα χαρακτηριστικά αυτών των εταιρειών τα οποία μπορούν να ερμηνεύσουν την επιτυχία, μέτρια ή προβληματική πορεία τους.

Εξετάζονται τα εξής ερωτήματα:

⇒ Παίζει ρόλο ο κλάδος δραστηριότητας;

⇒ Πόσο αποφασιστικός παράγοντας είναι το μέγεθος της εταιρείας;

II. Ο ρόλος του κλάδου δραστηριότητας

Μεγαλύτερη συγκέντρωση επιχειρήσεων παρουσιάζεται κατά σειρά στους κλάδους των τροφίμων, των κατασκευών προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, των κατασκευών μεταλλικών προϊόντων, των εκδόσεων και της κλωστοϋφαντουργίας (επόμενος πίνακας). Η ποσοστιαία εκπροσώπηση των κλάδων στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες και στις βραδύτερα εξελισσόμενες εταιρείες αντίστοιχα φαίνεται επίσης στον παρακάτω πίνακα.

Έχει υποστηριχθεί ότι η επιχείρηση, η οργάνωση και τα λειτουργικά της χαρακτηρι-

στικά και όχι ο κλάδος παραγωγής είναι σήμερα ο αποφασιστικός παράγοντας που κρίνει τη δυναμική της ανάπτυξης. Η άποψη αυτή βρίσκεται στηριγμένη στην πορεία της ελληνικής βιομηχανίας κατά την περίοδο 1998–2002, καθώς στις 20% ταχύτερα αναπτυσσόμενες εταιρείες κατά την πενταετία 1998–2002 υπάρχουν επιχειρήσεις από όλους τους κλάδους.

Είναι όμως εντελώς αδιάφορο στοιχείο ο κλάδος;

Διαμορφώνεται ένας δείκτης συγκέντρωσης για κάθε κλάδο αφ' ενός στην ομάδα των ταχύτερα αναπτυσσόμενων και αφ' ετέρου στην ομάδα των βραδύτερα εξελισσόμε-

νων επιχειρήσεων. Ο δείκτης παίρνει τιμή μεγαλύτερη της μονάδας όταν το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου στη συγκεκριμένη ομάδα είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό του στο σύνολο των επιχειρήσεων όλων των ομάδων. Η διαμόρφωση αυτού του δείκτη παρουσιάζεται στο επόμενο διάγραμμα.

**ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΚΛΑΔΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΔΕΙΓΜΑ 2981 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1998 – 2002**

ΚΛΑΔΟΣ	20% ΤΑΧΥΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ	20% ΒΡΑΔΥΠΟΡΟΥΣΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
15 Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	21,48%	19,80%	20,46%
16 Παραγωγή προϊόντων καπνού	0,17%	0,17%	0,17%
17 Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	3,86%	12,25%	7,21%
18 Κατασκευή ειδών ένδυσης, κατεργασία και βαφή γουναρικών	4,03%	6,71%	4,96%
19 Κατεργασία και δέψη δέρματος	1,51%	2,52%	1,88%
20 Βιομηχανία ξύλου και φελλού	1,01%	2,85%	2,58%
21 Παραγωγή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	3,02%	1,51%	2,78%
22 Εκδόσεις	7,38%	6,88%	7,38%
23 Παραγωγή προϊόντων διύλισης πετρελαίου	1,34%	0,50%	0,74%
24 Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	7,38%	5,03%	6,74%
25 Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ)	7,72%	5,03%	6,81%
26 Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	11,58%	6,71%	10,27%
27 Παραγωγή βασικών μετάλλων	2,68%	1,34%	2,28%
28 Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	9,73%	8,72%	8,49%
29 Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	3,36%	8,39%	5,54%
30 Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών	0,50%	0,34%	0,23%
31 Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	2,18%	2,68%	2,38%
32 Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1,17%	0,34%	0,57%
33 Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	0,84%	0,50%	0,64%
34 Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων	1,01%	1,17%	0,91%
35 Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	2,01%	1,17%	1,21%
36 Κατασκευή επίπλων - λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	6,04%	5,37%	5,77%
37 Ανακύκλωση	0,00%	0,00%	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ:	100%	100%	100%

Πηγή: ΣΕΒ

Τα συμπεράσματα που αντλούνται είναι τα εξής:

✓ Σε όλους τους βιομηχανικούς κλάδους υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες πέτυχαν ταχεία αύξηση των πωλήσεων τους κατά την περίοδο 1998 – 2002.

✓ Ένας κλάδος που υπέρ-εκπροσωπείται στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες εταιρείες, κατά κανόνα υπό-εκπροσωπείται στην ομάδα των βραδυπορούντων και αντίστροφα. Άρα ο κλάδος δραστηριότητας, αν και δεν προσδιορίζει την επιτυχή ή ανεπιτυχή πορεία μιας επιχείρησης, διαμορφώνει μεγαλύτερες ή μικρότερες πιθανότητες μιας δυναμικής πορείας.

✓ Οι κλάδοι με σημαντική υπέρ-εκπροσώπηση στην ομάδα των ταχύτερα ανα-

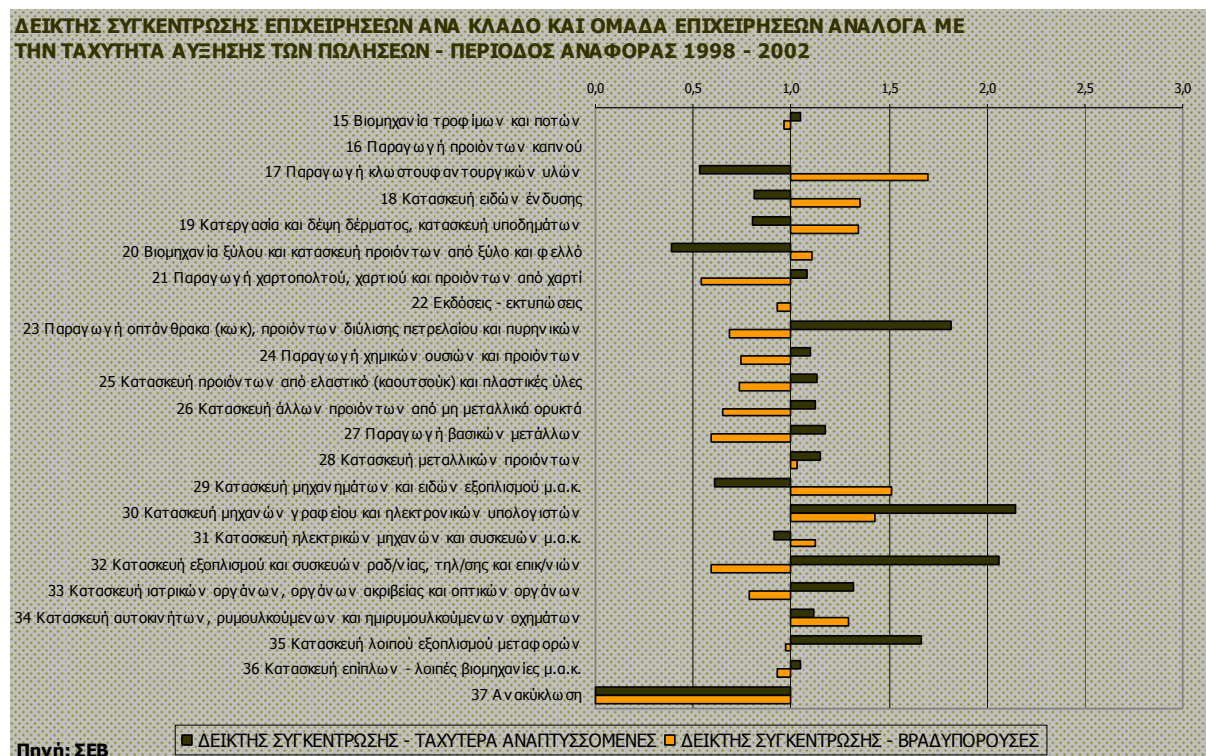
πτυσσόμενων επιχειρήσεων είναι κατά σειρά ο κλάδος των κατασκευών μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών, των κατασκευών εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών, της παραγωγής οπτάνθρακα, προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων και των κατασκευών λοιπού εξοπλισμού μεταφορών. Για τον κλάδο του πετρελαίου, σημαντικό ρόλο παίζει η μεγάλη αύξηση των διεθνών τιμών του βασικού προϊόντος. Για τους υπόλοιπους τρεις κλάδους, αν και ο αριθμός των εταιρειών στο δείγμα είναι περιορισμένος, η υπέρ-εκπροσώπηση στην ομάδα των ταχύτερα αναπτυσσόμενων εταιρειών αποτελεί ένδειξη της δυναμικής των κλάδων.

✓ Οι κλάδοι με σημαντική

υπέρ-εκπροσώπηση στην ομάδα των συρρικνούμενων επιχειρήσεων κατά την περίοδο 1998 – 2002 είναι κατά σειρά η κλωστοϋφαντουργία, οι κατασκευές μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, η ένδυση και τέλος η κατεργασία δέρματος.

III. Ο ρόλος του μεγέθους των επιχειρήσεων

Το δεύτερο ερώτημα που ετέθη είναι πόσο επηρεάζει τη δυναμική ανάπτυξης μιας εταιρείας το μέγεθός της. Η διερεύνηση του ερωτήματος γίνεται υπολογίζοντας δείκτη συγκέντρωσης ανά κατηγορία μεγέθους στις δύο επιμέρους ομάδες των ταχύτερα αναπτυσσόμενων αφ' ενός και των βραδύτερα εξελισσόμενων αφ' ετέρου. Η

ερμηνεία του δείκτη είναι ανάλογη με αυτήν του δείκτη συγκέντρωσης των κλάδων.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Οι επιχειρήσεις μικρού μεγέθους με πωλήσεις έως 1.000.000 € το 1998 υπερέκπροσωπούνται και στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες και στις βραδύτερα εξελισσόμενες επιχειρήσεις.

Μία μικρού μεγέθους επιχείρηση αποδεικνύεται συνεισφέρει ότι έχει μεγαλύτερες πιθανότητες είτε να αναπτυχθεί γρήγορα, είτε να βραδυπορεί. Έχει λιγότερες πιθανότητες να έχει ενδιάμεση πορεία. Αντίθετα περισσότερες πιθανότητες ενδιάμεσης πορείας ανάπτυξης έχει μια εταιρεία μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους.

Τελικά όμως η ανάπτυξη που επιτυγχάνουν οι μεγαλύτε-

ρου μεγέθους βιομηχανίες έχει μεγαλύτερη διάρκεια και κατά μέσο όρο κερδίζουν έστω και οριακά μεγαλύτερο μέρος της συνολικής βιομηχανικής δραστηριότητας στη χώρα.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΟΜΑΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1998 - 2002								
ΠΩΛΗΣΕΙΣ 1998 (σε χιλ. €)	20% ΤΑΧΥΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ			20% ΒΡΑΔΥΠΟΡΟΥΣΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧ/ΕΩΝ	% ΣΥΝΟΛΟΥ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΓΚ/ΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧ/ΕΩΝ	% ΣΥΝΟΛΟΥ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΓΚ/ΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ	% ΣΥΝΟΛΟΥ
<250	35	5,87%	2,54	18	3,02%	1,30	69	2,31%
250-500	55	9,23%	1,41	38	6,38%	0,97	195	6,54%
500-1.000*	133	22,32%	1,02	155	26,01%	1,18	655	21,97%
1.000-2.000	146	24,50%	0,94	166	27,85%	1,07	778	26,10%
2.000-5.000	113	18,96%	0,86	138	23,15%	1,05	657	22,04%
5.000-9.000*	48	8,05%	0,91	49	8,22%	0,92	265	8,89%
9.000-25.000	41	6,88%	0,91	23	3,86%	0,51	225	7,55%
25.000-50.000	15	2,52%	1,10	5	0,84%	0,37	68	2,28%
>50.000*	10	1,68%	0,72	4	0,67%	0,29	69	2,31%
ΣΥΝΟΛΟ:	596	100%		596	100%		2.981	100%

Πηγή: ΣΕΒ

* Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα όρια μεγέθους των επιχειρήσεων με κριτήριο τον κύκλο εργασιών τους είναι τα 9.000.000 € και τα 50.000.000 €. Οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μικρότερο από 9.000.000 € χαρακτηρίζονται ως "μικρού μεγέθους", με κύκλο εργασιών από 9.000.000 € έως 50.000.000 € χαρακτηρίζονται ως "μεσαίου μεγέθους" και από 50.000.000 € και άνω ως "μεγάλου μεγέθους". Γίνεται επίσης διάκριση και σε "πολύ μικρού μεγέθους" επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνά το 1.000.000€.

Στον πίνακα παρουσιάζονται τα ποσοστά των πωλήσεων ανά κλιμάκιο μεγέθους επιχειρήσεων με βάση τον κύκλο εργασιών τους.

ΚΛΙΜΑΚΙΑ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ (% ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	% ΠΩΛΗΣΕΩΝ		
	1990	1998	2002
	0%	0%	0%
5%	54%	61%	63%
10%	68%	72%	74%
15%	75%	78%	80%
20%	80%	82%	84%
25%	84%	85%	87%
30%	87%	88%	89%
35%	89%	90%	91%
40%	91%	91%	93%
45%	93%	93%	94%
50%	94%	94%	95%
55%	95%	95%	96%
60%	96%	96%	97%
65%	97%	97%	98%
70%	98%	97%	98%
75%	99%	98%	99%
80%	99%	99%	99%
85%	99%	99%	99%
90%	100%	99%	100%
95%	100%	100%	100%
100%	100%	100%	100%

Πηγή: ΣΕΒ

Τέλος, το μέρος της βιομηχανικής δραστηριότητας που κερδίζουν οι μεγαλύτεροι μεγέθους επιχειρήσεις φαίνεται στο διπλανό διάγραμμα.

